
Spis treści

Wstęp	13
Abstract	17
Rozdział I. Finanse przedsiębiorstwa – finanse sfery realnej	19
Uwagi wstępne	19
1. Istota finansów przedsiębiorstw	20
1.1. Podstawowe pojęcia	20
1.2. Obszary zarządzania finansami przedsiębiorstwa	22
1.3. Rynek i jego funkcje	24
1.3.1. Rynek towarów i usług	24
1.4. Gospodarka finansowa przedsiębiorstwa i jej funkcje	30
1.5. Źródła pozyskiwania dochodów przez przedsiębiorstwo	31
2. Pojęcie przedsiębiorstwa i zasady jego działania	32
2.1. Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw	35
3. Źródła pozyskiwania kapitałów przez przedsiębiorstwa	39
3.1. Finansowanie przedsiębiorstwa kapitałem własnym	40
4. Kryteria wyboru źródeł finansowania	45
5. Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa	48
6. Decyzje inwestycyjne	54
Rekapitulacja	57
Literatura	58
Zagadnienia kontrolne	58
Rozdział II. Finanse publiczne	59
Uwagi wstępne	59
1. Pojęcie finansów publicznych	61
1.1. Środki publiczne – źródła pozyskiwania (art. 5.1 ustawy)	62
1.2. Funkcje finansów publicznych	65

1.3. Zasady gospodarowania finansami publicznymi	66
1.4. Państwowy dług publiczny (Dział II ustawy)	67
2. Formy organizacyjne finansów publicznych	69
2.1. Jednostki budżetowe	70
2.2. Samorządowy zakład budżetowy	70
2.3. Agencja wykonawcza	71
2.4. Instytucja gospodarki budżetowej (art. 23–28)	72
2.5. Państwowy fundusz celowy (art. 29.1 ustawy)	72
2.6. Państwowe i samorządowe osoby prawne	73
3. Budżet państwa	73
3.1. Pojęcie budżetu państwa	73
3.2. Podstawowe funkcje budżetu państwa	77
4. Budżet państwa na rok 2012	78
4.1. Struktura dochodów i wydatków budżetowych	78
5. Wieloletni plan finansowy Państwa według ustawy z 2009 r. (Dział III ustawy)	79
5.1. Wieloletni plan finansowy państwa na lata 2011–2014	80
Rekapitulacja	84
Literatura	85
Zagadnienia kontrolne	85
 Rozdział III. System finansowy jednostek samorządu terytorialnego ..	95
Uwagi wstępne	95
1. Podstawy prawne samorządu gminnego	96
2. Podstawy prawne samorządu powiatów	98
3. Podstawy prawne samorządu województwa	100
4. System finansowy samorządu terytorialnego	101
5. Klasyfikacja źródeł zasilania budżetów jednostek samorządu terytorialnego ..	102
5.1. Dochody gmin	102
5.2. Źródła dochodów samorządu powiatowego	108
5.3. Dochody samorządu wojewódzkiego	110
6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	111
7. Granice zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego	114
8. Budżet jednostek samorządu terytorialnego	114
8.1. Podstawy prawne	114
8.2. Zasady sporządzania budżetu	115
8.3. Budżet i wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego	116
8.3.1. Zakres budżetu jednostki samorządu terytorialnego	116

8.3.2. Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego	118
8.3.3. Uchwała budżetowa	119
8.3.4. Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego	120
8.3.5. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego za rok 2010	122
8.3.6. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	123
9. Formy organizacyjne finansów publicznych	123
10. Kontrola wydatków budżetowych	124
Rekapitulacja	125
Literatura	125
Zagadnienia kontrolne	126

Rozdział IV. Rynki finansowe, ich rodzaje i funkcje

oraz ich uczestnicy	127
1. Istota i funkcje rynków finansowych	127
2. Regulacja rynków finansowych przez państwo	131
3. Segmenty rynku finansowego	131
3.1. Rynek pieniężny	132
3.2. Rynek kapitałowy	133
3.3. Rynek walutowy	135
3.4. Rynek ubezpieczeniowy	136
3.5. Rynek instrumentów pochodnych	137
3.6. Rynek pierwotny i wtórny	139
3.6.1. Funkcje rynku pierwotnego	139
3.6.2. Rynek wtórny	140
4. Uczestnicy rynków finansowych	141
4.1. Emitenci papierów wartościowych	143
4.2. Inwestorzy	144
4.3. Pośrednicy finansowi	145
4.3.1. Banki	145
4.3.2. Zakłady i firmy ubezpieczeniowe	146
4.3.3. Fundusze inwestycyjne	147
4.3.4. Fundusze emerytalne	151
4.3.5. Pozostałe instytucje finansowe	151
5. Instytucje regulujące i nadzorujące rynek finansowy	152
5.1. Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie	152
5.2. Depozyt papierów wartościowych	153
5.3. Domy maklerskie	153

5.4. Firmy zarządzające aktywami	154
5.5. Komisja Nadzoru Finansowego	154
Rekapitulacja	154
Literatura	154
Zagadnienia kontrolne	157
 Rozdział V. Wybrane instrumenty finansowe	158
Uwagi wstępne	158
1. Rodzaje instrumentów finansowych	159
2. Akcje	160
3. Obligacje	163
4. Listy zastawne	166
5. Kontrakty terminowe – instrumenty pochodne	166
5.1. Uwagi wstępne	166
5.2. Kontrakty forward	167
5.3. Kontrakty futures	168
5.4. Opcje	171
5.5. Prawa poboru (warranty)	173
5.6. Swapy	174
Rekapitulacja	177
Literatura	178
Zagadnienia kontrolne	178
 Rozdział VI. Finanse międzynarodowe	179
Uwagi wstępne	179
1. Międzynarodowe rynki finansowe	180
1.1. Międzynarodowy rynek walutowy	180
1.1.1. Rynek kantorowy	181
1.1.2. Terminowe rynki walutowe	182
1.2. Międzynarodowy rynek pieniężny	183
1.2.1. Rynek kredytowy	183
1.2.2. Inwestorzy na rynku pieniężnym	184
1.2.3. Segmenty rynku pieniężnego	185
1.2.4. Rynek pieniężny w Polsce	188
1.3. Międzynarodowy rynek kapitałowy	188
1.3.1. Istota rynku kapitałowego	188
1.3.2. Struktura inwestorów na rynku kapitałowym	190
1.3.3. Segmenty rynku kapitałowego	193

1.3.4. Ryzyko inwestycyjne na rynku kapitałowym	194
2. Międzynarodowy system walutowy	195
2.1. Kursy walut i operacje kursowe	195
2.1.1. Istota kursu walut	195
2.1.2. Rodzaje kursów walut	197
2.1.3. Operacje kursowe	201
2.2. Wymienialność walut	202
2.2.1. Uwagi wstępne	202
2.2.2. Rodzaje wymienialności walut	202
2.2.3. Wymienialność złotego	205
2.3. Główne strefy walutowe	206
2.3.1. Globalny zasięg dolara USA	206
2.3.2. Strefa walutowa euro	207
2.3.3. Japońska strefa walutowa	209
Rekapitulacja	209
Literatura	210
Zagadnienia kontrolne	210

Rozdział VII. Główne instytucje finansowe i centra finansowe świata, bilans płatniczy	211
Uwagi ogólne	211
1. Międzynarodowy Fundusz Walutowy (<i>International Monetary Fund</i>)	212
1.1. Cele, funkcje i zadania MFW	212
1.2. Zasoby MFW	213
1.3. Pozycja prawna i przywileje MFW	214
1.4. Organy zarządzające MFW	214
1.5. Rada Administracyjna (zwana Radą Wykonawczą)	215
1.6. Organy doradcze	215
1.7. Komitet Rozwoju	216
1.8. Operatywna działalność MFW	216
1.9. Polska w MFW	217
1.10. Strategie MFW wobec kryzysów walutowych	218
2. Grupa Banku Światowego	220
2.1. Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju	221
2.2. Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju (<i>International Development Association – IDA</i>)	224
2.3. Międzynarodowa Korporacja Finansowa (<i>International Finance Corporation – IFC</i>)	224

2.4. Wielostronna Agencja Gwarancji Inwestycji (<i>Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA</i>)	225
2.5. Bank Rozrachunków Międzynarodowych (<i>Bank for International Settlements – BIS</i>)	226
3. Banki regionalne	226
3.1. Międzyamerykański Bank Rozwoju (<i>Inter-American-Development Bank IDB</i>)	226
3.2. Azjatycki Bank Rozwoju (<i>Asian Development Bank – ASDB</i>)	227
3.3. Afrykański Bank Rozwoju (<i>African Development Bank – AFDB</i>)	227
3.4. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (<i>European Bank for Reconstruction and Development – EBRD</i>)	228
3.5. Europejski Bank Inwestycyjny (<i>European Investment Bank – EIB</i>)	228
4. Główne centra finansowe świata	229
5. Bilans płatniczy	231
5.1. Istota bilansu płatniczego	231
5.2. Przywracanie równowagi bilansu płatniczego	234
5.3. Bilans płatniczy Polski w czerwcu 2013 roku	235
5.4. Bilans płatniczy strefy euro (w mld euro)	241
Rekapitulacja	243
Literatura	244
Zagadnienia kontrolne	244
 Rozdział VIII. Finanse Unii Europejskiej	 245
1. Polityka pieniężna Unii Europejskiej. Sfery euro	245
2. Polityka budżetowa	247
2.1. Koordynacja polityki budżetowej	248
2.2. Zasady gospodarki budżetowej UE	248
2.3. Źródła dochodów budżetowych	250
2.4. Wydatki budżetowe	253
2.5. Budżet Unii Europejskiej na 2010 rok został zatwierdzony przez Parlament Europejski w dniu 17.12.2009 r.	254
2.6. Budżet Unii Europejskiej na 2012 rok	257
3. Europejski Bank Inwestycyjny	259
4. Harmonizacja podatków	260
5. Instytucje Unii Europejskiej	261
Rekapitulacja	263
Literatura	263
Zagadnienia kontrolne	264

Rozdział IX. Fundusze unijne jako preferencyjne źródło pozyskiwania kapitałów	265
1. Etap pierwszy pomocy	265
1.1. SAPARD	266
1.2. ISPA	267
1.3. PHARE	267
2. Drugi etap pomocy	268
2.1. Fundusz Spójności – (<i>Cohesion Fund</i> – CF)	269
2.2. Fundusze strukturalne (<i>Structural Funds</i>)	269
2.2.1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – EFRR (<i>European Regional Development Fund</i> – ERDF)	270
2.2.2. Europejski Fundusz Społeczny – EFS (<i>European Social Fund</i> – ESF)	270
2.2.3. Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej – EFOGR (<i>European Agricultural Guidance and Guarantee</i> – EAGGF)	271
2.2.4. Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa – FIWR (<i>Financial Instrument for Fisheries</i> – FIF)	271
2.2.5. Inicjatywy Wspólnotowe – (<i>Community Initiatives</i> – CI)	271
2.3. Zasady wykorzystywania funduszy	272
2.4. Podział środków pomocy strukturalnej (w mld euro)	272
2.5. Programy Wspólnotowe	274
3. Formy pomocy w etapie trzecim	275
3.1. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego kraju	275
3.2. Podstawowe zasady wykorzystywania środków pomocowych	276
3.3. Cele polityki spójności w Polsce – wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie	277
3.4. Wskaźniki pomiaru	278
3.5. Fundusze unijne	279
3.5.1. Finansowanie	279
3.5.2. Podział środków funduszy na programy operacyjne	280
3.5.3. Podział środków finansowych na województwa w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych	281
3.5.4. Podział środków finansowych na województwa w ramach Programu Operacyjnego Rozwoju Polski Wschodniej	282
3.5.5. Średnioroczna alokacja środków na lata 2007–2013	283
3.6. Regionalne Programy Operacyjne	284
3.6.1. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	286
3.6.2. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	286

3.6.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	287
3.6.4. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	287
3.6.5. Program Operacyjny Kapitał Ludzki	287
3.6.6. Program Operacyjny Pomoc Techniczna	287
3.7. Instytucje zarządzające procesem wykorzystywania funduszy unijnych	288
3.8. Warunki dostępu do współfinansowania projektów inwestycyjnych ...	289
3.8.1. Uwagi wstępne	289
3.8.2. Projekt inwestycyjny	292
3.8.3. Biznesplan	293
3.8.4. Studium wykonalności	294
3.8.5. Plan sfinansowania projektu	297
3.8.6. Wniosek o dofinansowanie projektu	298
3.8.7. Umowa o dofinansowanie projektu	298
3.8.8. Wniosek o płatność	301
3.9. Przykładowe kryteria oceny projektu inwestycyjnego	301
Rekapitulacja	302
Literatura	303
Zagadnienia kontrolne	303

Rozdział X. Pieniądz jako narzędzie pomiaru efektywności projektów inwestycyjnych

1. Koszt pieniądza i jego wartość jako funkcja czasu	304
1.1. Koszt pieniądza	304
1.2. Źródła kreowania funduszy pożyczkowych – w teorii ekonomii	306
2. Wartość pieniądza w czasie	307
2.1. Podstawowe pojęcia	307
2.2. Istota wartości pieniądza w czasie	308
2.3. Przyszła wartość pieniądza (PW)	309
2.3.1. Przyszła wartość płatności rocznych (wpłat lokat) – renty rocznej	310
3. Aktualna wartość pieniądza (AW)	314
4. Plan spłaty pożyczki	323
5. Obliczanie planu spłaty przedmiotu leasingu	325
Pytania kontrolne	326